

ben, egyelőre valamely közeli főuri kert szökevényeinek tartám őket; de miután ezen kérdés eldöntése czéljából a napi lapokban s magán úton tett fölhívásom s illetve kérdezősködéseimre mindeddig útbaigazítást nem kaptam, s miután a hattuk nyári szállásra vonulása épen márczius hó utó felére esik, azt hiszem, bátran tekinthetjük a két vendéget észak lakóinak.

Dr. Mártonfi Lajos.

7. A commensalismus egy érdekes esete. Múlt év őszén a *Polyxenus lagurus* — egy fakéreg alatt élő közönséges Myriopoda — boncztanának tüzetesebb tanulmányozása alkalmával, üvegben nedves fakéregdarabok alatt számos példányt tartogattam s időnként újabb és újabb példányokat bocsátottam közéjük. Az üveg fedőlemezén — különösen ha a napsugarak reásütöttek — igen picziny állatkákat lehetett repdesve látni, melyeket kellő nagyítás alkalmazása mellett igen apró Dipteráknak találtam. Kezdetben nem igen érdekelték, miután a szabadból behozott kéregdarabokon akárhányszor a legkülönbözőbb állat osztályokból találhatunk példányokat, s e kis Dipterák előjvetelét csak később tudtam magammak megmagyarázni némileg.

Boncztani vizsgálataim alkalmával a többféle folyadékban, — melyekben legtöbbször élő *Polyxenus lagurus*t helyeztem el, — igen gyakran eviczkelő Diptera-álczákat is találtam s egy darabig azt hittem, hogy ez álczák csak véletlenségből jutottak a folyadékba; midőn egy alkalommal az állat testének második gyűrűjén a két sorban elhelyezett, felfelé álló szőr között egy az eviczkelő álczákhoz hasonló álczát pillantottam meg, mely haránt irányban ült s teljesen védve volt a nagyobb *Polyxenus lagurus* vastag és többszörösön osztott tollszerű szőrei által. Ez eset következtében figyelmemet határozottan az álczák keresésére irányítottam s még több alkalommal észleltem a *Polyxenus lagurus*on ugyanezen álczákat és mindég ugyanazon testgyűrű szőrei között, fejével hol jobb, hol pedig baloldalra fordulva, de egy példányon állandóan csak egyet.

A *Polyxenus lagurus* életmódjából tudunk annyit, hogy elpusztult állatok maradványaival táplálkozik, de hogy e két állat mily viszonyban van egymással azt kicsinségüknél fogva megfigyelni nem tudtam, hanem csak a fentebbi tapasztalatokból következtethetem s azt hiszem, hogy nem tévedek, midőn azt állítom, hogy a nagyobb *Polyxenus lagurus* második testfízének szőrei között egy részt biztos menedéke van a különben igen picziny, láb- és minden fegyver nélkül való Diptera-ál-

czának, mely ellenségeitől, — milyenek a fakérgék alatt ezrivel élnek, — alig tudja magát megvédeni, de más részt a *Polyxenus lagurus*, mint elég fürge állatka említett táplálékát jól kifejlődött szemei s talán (?) szaglási érzéke által könnyen felkeresheti, így a második testízen, — tehát a szájnítláshoz közel, — ülő álcának is jut a lakoma alkalmával aynyi, hogy magát addig tengethesse, míg bábbá alakul át, hogy azután kifejlődve szárnyra kelhessen.

Feltehető azonban még egy más eset is t. i. a diptera-álca egyszerűen csak felkeresi a *Polyxenus lagurus*t, — mint számos más álca, — hogy rajta helyét változtathassa, mit, — miután mozgás szervei teljesen hiányzanak — alig tehetne meg; de ez ellen szól azon körülmény, hogy ez esetben mindegy volna, bármely irányban és bármely gyűrűnek szőrei között foglaljon helyet; miért keresi fel épen a második testízet? valószínűleg nem egyébért, — mint már említém, — hogy az ételhulladékból is jusson egy parányi számára.

Feltehető azonban még egy harmadik körülmény is, t. i. miként számos Diptera-álca (pl. a *Conops*-fajok), úgy ez is parasita s a *Polyxenus lagurus* testén élőködik; de ezt egyrészt állandó helye után következtetve, más részt nagyságért nem tartom valószínűnek. Van azonban egy másféle Diptera-álca — mely mind alakja, mind pedig nagysága által ettől teljesen különbözik s J. Bode¹⁾ is több alkalommal tapasztalta — mely a *Polyxenus lagurus* testének belsejében élődik, mely már valóságos parasita.

E három lehetőség között én az elsőt — a commensalismust tartom legvalószínűbbnek, melyre ezen kívül még számos és érdekesebbnél érdekesebb példa van az állatvilágban.

A mi pedig e sorok elején említett kifejlődött Dipterákat illeti, én nem tartom egyebeknek, mint a *Polyxenus lagurus* hátán előforduló álcákból kifejlődött legyecskéknek.

Felhivom ez esetre azok figyelmét, kik a Dipterákkal tüzetesebben foglalkoznak, s kik minden esetre illetékesebbek ez érdekes biológiai tünemény bővebb leírására és megmagyarázására.

Dr. Tömösváry Ödön.

---

¹⁾ *Polyxenus lagurus* De Geer. Ein Beitrag zur Anatomie, Morphologie und Entwicklungsgeschichte der Chilognathen. Dissert. Inaug. Halle. 1878. pag. 3.